

23. 1. 2007

ID: 45779

Nebezpečná recidiva

Institut zvlášť nebezpečné recidivy má být prostředkem postihu pachatelů, jež se po předchozím potrestání dopustí trestného činu, který je ve své konkrétní podobě spíše závažnější než dřívější trestný čin, nebo který je z tohoto hlediska s dřívějším trestným činem alespoň srovnatelný, nikoli naopak.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 971/2006-I., ze dne 14.9.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání v Brně o dovolání obviněného J. L., které podal proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 2006, sp. zn. 6 To 42/2006, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 46 T 141/2005, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 2006, sp. zn. 6 To 42/2006, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2005, sp. zn. 46 T 141/2005, ve výroku o vině v bodě I., jímž byl obviněný uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák., jakož i v celém výroku o trestu a ve výrocih ohledně uplatněných nároků na náhradu škody, na zrušený výrok o vině navazujících. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Obvodnímu soudu pro Prahu 4 přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 19. 12. 2005, sp. zn. 46 T 141/2005, byl obviněný J. L. uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. (bod I/1 - I/11 výroku o vině) a trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c), d) tr. zák. (bod II/1 - II/2 výroku o vině). Za tyto trestné činy byl obviněnému podle § 234 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody ve výměře 9 (devíti) let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Rozsudkem bylo dále podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1 a 2 tr. ř. rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody.

Shora uvedený rozsudek soudu prvního stupně obviněný napadl odvoláním, které bylo usnesením Městského soudu v Praze ze dne 14. 2. 2006, sp. zn. 6 To 42/2006, zamítnuto podle § 256 tr. ř.

Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný řádně a včas dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. a namítl nesprávné právní posouzení skutků uvedených v bodech I/1 a I/9 rozsudku soudu prvního stupně a dále nesprávné použití ustanovení § 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák.

V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněný napadl právní závěry soudu prvního stupně, s nimiž se odvolací soud ztotožnil a se kterými podle obviněného nelze souhlasit, neboť jsou v rozporu se skutkovými zjištěními. Obviněný uvedl, že některá skutková zjištění byla nesprávně interpretována, že chybí skutková zjištění, o která by bylo možné opřít závěr o jeho vině jednáním popsáním pod body I/1 a I/9 rozsudku soudu prvního stupně, a že naopak na základě některých skutkových zjištění by bylo možné učinit pouze závěr, že to nebyl on, kdo se tohoto jednání dopustil. Podle obviněného je možné svědeckými výpověďmi a provedenými rekognicemi vztahujícími se k těmto skutkům potvrdit jeho obhajobu, když poškození A. V. a J. M., kteří měli dostatek času si na místě činu pachatele prohlédnout, jej při rekognici jako pachatele neoznačili a ve výpovědích z přípravného řízení uvedli popis pachatele, který neodpovídá jeho podobě. Protože žádný z těchto poškozených neuvedl nic, z čeho by bylo možné dovozovat, že pachatelem byl obviněný, je právní závěr soudu o této skutečnosti nesprávný a je zřejmé, že pachatelem zmíněných činů je osoba rozdílná. Navíc soud v této souvislosti argumentuje nesrozumitelným způsobem, když odkazuje na jiné usvědčující důkazy, přestože se nevypořádal s uvedenými nespornými důkazy.

Další pochybení soudu prvního i druhého stupně obviněný spatřuje v posouzení jeho jednání jako jednání zvláště nebezpečného recidivisty podle § 41 tr. zák. Obviněný byl pravomocně odsouzen rozsudkem „OS pro Prahu“ ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 37 T 80/2003, a Městského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 61 To 526/2003, za trestnou činnost, kterou spáchal jako mladistvý. Z výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody byl obviněný poté podmíněně propuštěn, přičemž po podmíněném propuštění na svobodu spáchal další trestnou činnost ve věku blízkém věku mladistvých. Soud prvního i druhého stupně tedy pochybil, když za tohoto stavu posoudil jednání obviněného jako jednání zvláště nebezpečného recidivisty a uložil mu za použití § 35 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání 9 let.

S ohledem na uvedené skutečnosti obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí, jakož rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněného konstatovala, že z podaného dovolání je zřejmé, že obviněný sice formálně uplatnil důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., avšak základ jeho dovolání je třeba spatřovat v tom, že se neztotožnil se zjištěným skutkovým stavem, když jeho námitky nesměřují vůči správnosti právního posouzení zjištěného skutkového stavu, nýbrž odvolacímu soudu vytkají nesprávná skutková zjištění, včetně nesprávného hodnocení provedených důkazů. Uplatněné námitky tedy nelze považovat za důvod dovolání upravený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Státní zástupkyně dále zdůraznila, že mezi učiněnými skutkovými zjištěními a právním posouzením věci není dán, vyjma posouzení jednání obviněného jako zvláště nebezpečného recidivisty, žádný rozpor.

Státní zástupkyně dále uvedla, že do oblasti jiného hmotně právního posouzení ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné zařadit i to, zda je obviněný zvláště nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák. Obviněný však tyto námitky nesprávně podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který je naplněn pouze tehdy, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. S ohledem na skutečnost, že obviněný uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., pod který lze námitku o tom, zda je zvláště nebezpečným recidivistou podle § 41 odst. 1 tr. zák., či nikoli, podřadit, státní zástupkyně je toho

názoru, že nic nebrání projednat dovolání v rozsahu uplatněných námitek ohledně posouzení zvláště nebezpečné recidivy, kterými obviněný napadl správnost právního posouzení její materiální podmínky.

Podle státní zástupkyně je v rámci posouzení existence materiální podmínky ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák. především nutné zhodnotit délku doby od posledního odsouzení do spáchání dalšího, nyní posuzovaného trestného činu. Státní zástupkyně rovněž poukázala na judikaturu Ústavního soudu zabývající se ústavně právními aspekty materiální podmínky zvláště nebezpečné recidivy, a to konkrétně na nález sp. zn. IV. ÚS 396/03, přičemž uvedla, k jakým závěrům Ústavní soud v tomto nálezu dospěl. V souladu s těmito závěry státní zástupkyně zejména poukázala na to, že v dřívější trestní věci, tj. ve věci rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 37 T 80/2003, byl obviněný potrestán rovněž pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil naprosto stejným způsobem na nezletilých dětech jako spolupachatel šestnácti útoky a za který mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání tři a půl roku. Z výkonu tohoto trestu byl obviněný podmíněně propuštěn dne 27. 1. 2005 usnesením Okresního soudu v Chomutově pod sp. zn. 2 Pp 1035/2004 se stanovením zkušební doby v délce dvou let, přičemž nyní posuzované trestné činnosti se začal dopouštět již dne 30. 1. 2005. Státní zástupkyně dále poukázala na to, že obviněný se prvního trestného činu loupeže dopustil jako mladistvý, druhého, nyní posuzovaného trestného činu loupeže ve věku blízkém věku mladistvých, tedy v devatenácti letech, přičemž jde o jediné jeho odsouzení, že se v obou případech dopouštěl skutků pokračujícího trestného činu loupeže stejným způsobem na nezletilých chlapcích, kdy jim pod výhrůzkami násilím přikazoval, aby mu dali své mobilní telefony, že i když nezletilí chlapci v důsledku jednání obviněného utrpěli šok, nedošlo k tomu, že by se na nich dopustil přímého fyzického násilí, že kriminalita obviněného je ovlivněna nedostatečným rodinným zázemím a nedostatečnou výchovou, že hodnota odcizených věcí je v obou případech relativně vyšší, avšak to je způsobeno spíše četností prováděných útoků, a že jistou otrlost obviněného lze dovozovat z toho, že se znovu obdobného trestného jednání dopustil téměř bezprostředně po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Státní zástupkyně dále uvedla, že v případech, kdy opakované páchaní trestných činů nezvyšuje podstatně stupeň společenské nebezpečnosti trestného činu, nelze nalézt dostatečně racionální důvod, proč by opakované trestné jednání mělo být postihováno zvláště ztřešenou sazbou. V takových případech postačuje ke splnění účelu trestního zákona výměra trestu v rámci obecné trestní sazby, která u trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. činí 2 až 10 let odnětí svobody; toto široké rozpětí umožňuje v naprosté většině případů dostatečně citlivě diferencovat konkrétní výměru trestu a adekvátně vystihnout stupeň společenské nebezpečnosti činu, přičemž rovněž v posuzovaném případě tato základní trestní sazba umožňuje uložit přiměřený a spravedlivý trest, aniž by bylo třeba sáhnout k mimořádnému zvýšení její horní hranice a ukládat trest v horní polovině zvýšené trestní sazby podle ustanovení § 42 tr. zák.

V závěru svého vyjádření státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze a tomuto soudu věc přikázal k novému projednání a rozhodnutí a aby toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání lze podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z dikce uvedeného ustanovení plyne, že ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady hmotně právní. Protože zpochybnění správnosti skutkových zjištění do zákonem

vymezeného okruhu dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř. zahrnout nelze, je dovolací soud skutkovými zjištěními soudu prvního, event. druhého stupně vázán a těmito soudy zjištěný skutkový stav je pro něj východiskem pro posouzení skutku z hlediska hmotného práva. Dovolací soud tedy musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda právní posouzení skutku je v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

V mezích dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze tedy namítat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoliv o trestný čin nejde, nebo že jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotně právní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

Na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze ovšem namítat a ani přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. ani prověřovat úplnost provedeního dokazování a správnost hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci ustanovení procesních, nikoliv hmotně právních. Nejvyšší soud v rámci dovolacího řízení neprovádí dokazování buď vůbec, anebo jen zcela výjimečně, a to pouze za účelem rozhodnutí o dovolání (§ 265r odst. 7 tr. ř.), a není tak oprávněn, pouze na podkladě spisu a bez možnosti provedené důkazy zopakovat za dodržení zásad ústnosti a bezprostřednosti, zpochybňovat dosavadní skutková zjištění a prověřovat správnost hodnocení důkazů provedeného soudy nižších stupňů. Jinak řečeno, dovolání lze opírat jen o námitky hmotně právní povahy, nikoli o námitky skutkové.

S ohledem na shora uvedené se dovolací soud nezabýval námitkami obviněného, kterými napadl správnost „právního“ závěru soudů dříve činných v posuzované trestní věci o jeho vině dílčími útoky pokračujícího trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. popsány pod body I/1 a I/9 výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně. Obviněný totiž v této souvislosti uvedl, že chybí skutkové zjištění, o které by bylo možné opřít závěr o jeho vině těmito útoky, že na základě některých skutkových zjištění by bylo možné učinit závěr, že to nebyl on, kdo se těchto útoků dopustil, a že svědeckými výpověďmi a provedenými rekognicemi vztahujícími se k těmto útokům je možné potvrdit jeho obhajobu, když poškození A. V. a J. M. jej při rekognici jako pachatele neoznačili a ve výpovědích z přípravného řízení uvedli popis pachatele, který neodpovídá jeho podobě. Těmito námitkami obviněný de facto nezpochybňuje správnost posouzení jeho jednání popsaného v bodech I/1 a I/9 skutkové věty výroku o vině podle norem hmotného práva, ale správnost hodnocení důkazů vztahujících se k těmto útokům, a to zejména výpovědi svědků A. V. a J. M. a rekognice provedené těmito svědky, a v návaznosti na to i správnost skutkového zjištění, že to byl on, kdo se předmětných útoků dopustil. Jinými slovy, závěr o tom, kdo je pachatelem trestného činu, není závěrem právním, jak se obviněný mylně domnívá, ale závěrem skutkovým. V této souvislosti dovolací soud opětovně poznamenává, že námitky směřující proti tvrzenému porušení procesních ustanovení § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. po obsahové stránce neodpovídají a nejsou způsobilé založit ani jiný z důvodů dovolání uvedených v § 265b tr. ř. Z tohoto důvodu by bylo třeba dovolání obviněného v rozsahu námitek výslovně opřených o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. jako podané z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., pokud by obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku důvodně neuplatnil námitku směřující proti nesprávnému použití ustanovení § 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák.

Jak již konstatovala ve vyjádření k dovolání státní zástupkyně, z části I. dovolání obviněného, v níž tento mj. formálně uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř., přičemž v této souvislosti namítl jednak nesprávné právní posouzení skutků uvedených v bodech I/1 a I/9 výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, jednak nesprávné použití § 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák., vyplývá, že obviněný opřel námitku týkající se nesprávného použití § 41 odst. 1 a § 42 odst. 1 tr. zák. o důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který je dán tehdy, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jedná se tedy o dovolací důvod, kterým lze napadat toliko pochybení soudu co do druhu a výměry uloženého trestu, a to v jasně vymezených intencích, tj. musí být druh trestu podle zákona nepřipustný či výměra trestu mimo trestní sazbu stanovenou zákonem. S odkazem na tento dovolací důvod proto nelze namítat, že soud nesprávně posoudil jednání obviněného jako jednání zvláště nebezpečného recidivisty, jak to učinil ve svém mimořádném opravném prostředku obviněný. Námitka nesprávnosti posouzení toho, zda jsou dány podmínky uvedené v § 41 odst. 1 tr. zák., za jejichž splnění lze obviněného považovat za zvláště nebezpečného recidivistu, je námitkou po obsahové stránce odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný tedy předmětnou námitku opřel o nesprávné zákonné ustanovení, a v tomto ohledu je jeho dovolání formálně vadné, nicméně tato vada sama o sobě zejména vzhledem k formulaci a věcné jednoznačnosti předmětné námítky přezkumu napadeného rozhodnutí z daného hlediska nebránila.

Podle § 41 odst. 1 tr. zák. pachatel, který znovu spáchal zvláště závažný úmyslný trestný čin, ač již byl pro takový nebo jiný zvláště závažný úmyslný trestný čin potrestán, považuje se za zvláště nebezpečného recidivistu, jestliže tato okolnost pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Podle § 42 odst. 2 tr. zák. jsou zvláště závažnými trestnými činy trestné činy uvedené v § 62 a ty úmyslné trestné činy, na něž tento zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let. Zvláště závažným úmyslným trestným činem je tedy i trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby ve výši deseti let.

Z bodu I výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně je zřejmé, že posuzovaný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. spočíval v celkem 11 dílčích útocích, kterých se obviněný dopustil v období od 30. 1. 2005 do 1. 5. 2005 vůči nezletilým chlapcům, kdy jeho jednání spočívalo (zjednodušeně řečeno) v tom, že pod pohrůžkou zabití, použití nože či úderu pěstí požadoval po poškozených vydání jejich mobilního telefonu, čemuž poškození z obavy z možného násilného jednání obviněného vyhověli; nedošlo tedy ke zranění žádného z poškozených, přičemž jednáním obviněného byla způsobena škoda v přibližné výši 40.000,- Kč. Z výše specifikovaného výroku je dále zřejmé, že tohoto trestného činu loupeže se obviněný dopustil poté, co byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 37 T 80/2003, uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., za který mu byl uložen trest odnětí svobody ve výměře tři a půl roku, z jehož výkonu byl obviněný podmíněně propuštěn dne 27. 1. 2005 se zkušební dobou na dva roky.

Z uvedeného vyplývá, že pokud byl obviněný před spácháním posuzovaného trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., který je zvláště závažným úmyslným trestným činem, odsouzen pro tentýž trestný čin, přičemž trest uložený za tento trestný čin částečně vykonal, byla splněna tzv. formální

podmínka zvlášť nebezpečné recidivy spočívající v předchozím potrestání pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin. Protože obviněný v souvislosti s námitkou pochybení soudů spočívajícího v posouzení jeho jednání jako jednání zvlášť nebezpečného recidivisty ve smyslu § 41 tr. zák. poukázal na to, že předchozí trestnou činnost spáchal jako mladistvý a další trestnou činnost ve věku blízkém věku mladistvých, je zřejmé, že nezpochybňuje správnost právního závěru soudů nižších stupňů o naplnění formální stránky zvlášť nebezpečné recidivy, ale toliko naplnění její stránky materiální, jak již konstatovala ve vyjádření k dovolání obviněného státní zástupkyně.

Tzv. materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy je dána tehdy, pokud okolnost, že obviněný již byl pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. V posuzovaném případě tato podmínka zvlášť nebezpečné recidivy splněna nebyla.

Trestní zákon jako příklad skutečnosti, vzhledem k níž může být stupeň společenské nebezpečnosti zvlášť závažného úmyslného trestného činu podstatně zvýšen, uvádí dobu, která uplynula od posledního odsouzení. Zejména na základě této skutečnosti soudy nižších stupňů dospěly k závěru, že v posuzované trestní věci byla naplněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy, když soud prvního stupně poukázal na to, že obviněný byl z výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen za dřívější zvlášť závažný úmyslný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., podmíněně propuštěn dne 27. 1. 2005, a to usnesením Okresního soudu v Chomutově sp. zn. 2 Pp 1035/2004, a že se nyní posuzované trestné činnosti začal dopouštět již dne 30. 1. 2005, tedy „téměř okamžitě po svém podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody“ (str. 12 a 13 rozsudku soudu prvního stupně). Nalézací soud dále v souvislosti s právním posouzením materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy a tedy stupně společenské nebezpečnosti předmětného jednání poukázal na to, že obviněný je nyní souzen pro trestnou činnost naprosto stejného charakteru, pro jakou byl v minulosti potrestán, a že stupeň společenské nebezpečnosti je podstatně zvyšován i tím, že obviněný se svého jednání dopouštěl vůči nezletilým dětem; jediné, co obviněnému polehčuje, je to, že se předmětného jednání dopustil ve věku blízkém věku mladistvých, tedy ve svých 19 letech. S právním závěrem nalézacího soudu o naplnění materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy se ztotožnil i odvolací soud. Dovolací soud je ovšem toho názoru, že v posuzovaném případě materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy dána nebyla, a to z níže uvedených důvodů.

Podle již ustálené judikatury Nejvyššího soudu je délka doby, která uplynula od posledního odsouzení, byť ji ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. příkladmo uvádí jako jediné kritérium pro posouzení materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy, pouze jedním z hledisek pro splnění této materiální podmínky, přičemž při jejím posuzování je nutno přihlídnout též k tomu, jakou část z dřívějšího trestu uloženého za zvlášť závažný úmyslný trestný čin pachatel již skutečně vykonal v době spáchání projednávaného trestného činu; dále je třeba porovnat závažnost způsobu provedení dřívějšího i nyní posuzovaného trestného činu a jimi způsobené následky, jakož i jejich další okolnosti opodstatňující naplnění formálních podmínek zvlášť nebezpečné recidivy (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 7 Tdo 768/2004-I, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydavatelství C. H. Beck, sv. 7/2004, pod č. T 716). Tato judikatura Nejvyššího soudu přitom koresponduje i s nálezem Ústavního soudu týkajícím se materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 396/03, jehož závěry ve vyjádření k dovolání obviněného uvedla státní zástupkyně a podle něhož je při posuzování toho, zda je splněna tzv. materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy ve smyslu ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák., tj. zda recidivou došlo k podstatnému zvýšení stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost, třeba, mimo délky doby, která uplynula od posledního odsouzení, přihlídnout také k dalším okolnostem, např. ke

způsobu provádění trestné činnosti, ke škodám způsobeným nyní i dřívější trestnou činností, k počtu, druhu a výši dřívějších trestů, k pohnutkám a důvodům, které vedly k recidivě, přičemž závažným hlediskem je i celkové posouzení osobnosti pachatele, jeho celkový osobní profil, charakterové a psychické vlastnosti, věk apod. Významné je také zjištění, kolikrát už byl pachatel v minulosti potrestán za zvlášť závažné trestné činy, za kolik takových trestných činů to bylo, za kolik trestných činů je nyní souzen, jaká je celková délka v minulosti vykonaných trestů, jak dlouhé jsou intervaly mezi jejich výkonem apod. Při hodnocení materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy se posoudí i konkrétní stupeň nebezpečnosti trestného činu, a to jak předchozího, tak nyní souzeného, jakož i následky trestného činu. Přihlédnout je třeba k významu a závažnosti všech trestných činů, za něž byl pachatel dříve potrestán, k jeho chování ve výkonu trestu, ke způsobu života mezi jednotlivými trestnými činy a tresty, k délce trestu dříve uloženého i k trvání jeho skutečného výkonu, k páčání i jiných trestných činů v rozhodné době.

S ohledem na shora uvedená kritéria pro posouzení materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. dovolací soud uvádí následující.

Podle skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů byl obviněný J. L. v minulosti pouze 1x soudně trestán, a to shora uvedeným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 37 T 80/2003. Tímto rozsudkem (ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 13. 1. 2004, sp. zn. 61 To 526/2003, jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného podle § 256 tr. ř.) byl obviněný uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil celkem šestnácti dílčími útoky (osmi z nich ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák.) spáchanými v období od 10. 1. 2003 do 1. 4. 2003 vůči nezletilým chlapcům, po kterých pod pohrůžkou použití zbraně, a to pistole, „boxeru“, či jiného násilí (tzn. pod pohrůžkou zabití či ublížení na zdraví) požadoval vydání jejich mobilního telefonu, tzn. v podstatě stejným způsobem jako v posuzovaném případě. Taktéž v případě tohoto trestného činu loupeže nedošlo ke zranění žádného z poškozených; pokud jde o výši způsobené škody, tato dosáhla přibližně částky 81.500,- Kč.

Z uvedeného je zřejmé, že od předchozího pravomocného odsouzení obviněného do počátku páčání nyní posuzované trestné činnosti obviněným uplynula doba přibližně jednoho roku, přičemž ze skutečnosti, že nevykonaný zbytek trestu odnětí svobody ve výměře tři a půl roku, který byl obviněnému uložen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 23. 9. 2003, sp. zn. 37 T 80/2003, činil v době opětovného spáčení trestného činu loupeže jeden rok, osm měsíců a pět dnů (viz opis z rejstříku trestů založený pod č. l. 72 tr. spisu) potom dále vyplývá, že obviněný se předmětného trestného činu loupeže dopustil za okolností, kdy měl vykonanou zhruba jednu polovinu trestu uloženého výše specifikovaným rozsudkem, tzn. aniž by na něho bylo působeno nápravně výchovným vlivem celého předchozího trestu. V této souvislosti dovolací soud poznamenává, že délku doby od posledního odsouzení jako jedno z hledisek pro posouzení materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy je v posuzovaném případě třeba hodnotit velmi obezřetně, protože necharakterizuje obviněného jako pachatele, u něhož by byl namístě závěr, který je jinak pro zvlášť nebezpečné recidivisty typický, že se nového zvlášť závažného úmyslného trestného činu dopustil poté, co vykonali zpravidla celý trest předtím (naposledy) uložený. Spáčení posuzovaného trestného činu loupeže relativně krátce po předchozím odsouzení pro tentýž trestný čin je sice závažnou okolností, která svědčí v neprospěch obviněného, ale pouze pokud je hodnocena jako obecná přitěžující okolnost podle § 34 písm. l) tr. zák., zatímco z hlediska materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. je její význam omezený. Kritérium délky doby od předchozího odsouzení proto nijak přesvědčivě neukazuje na splnění materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy (k tomu viz již dříve uvedené usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2004,

Důležitým hlediskem pro posouzení otázky, zda byla splněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy, je rovněž porovnání závažnosti způsobu provedení dřívějšího i nyní posuzovaného trestného činu a jimi způsobené následky. Jak již konstatovaly soudy nižších stupňů, obviněný se v obou případech dopustil trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. naprosto stejným způsobem, kdy po nezletilých chlapcích požadoval pod pohrůžkou zabití či ublížení na zdraví vydání jejich mobilního telefonu, čemuž poškození vyhověli. Prvního, tedy dříve spáchaného trestného činu loupeže, se obviněný dopustil celkem 16 dílčími útoky, z nichž polovinu spáchal ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. a kterými způsobil škodu v přibližné výši 81.500,- Kč, druhý, nyní posuzovaný trestný čin loupeže obviněný spáchal sám celkem 11 dílčími útoky, při nichž se zmocnil věcí v přibližné hodnotě 40.000,- Kč. S ohledem na tyto okolnosti lze dospět k závěru, že nyní posuzovaný trestný čin loupeže je evidentně méně závažný než předcházející trestný čin. K tomuto závěru dovolací soud dospěl nejen vzhledem k počtu dílčích útoků či výši způsobené škody, ale také vzhledem ke způsobu provedení porovnávaných trestných činů, když polovina dílčích útoků dříve spáchaného trestného činu loupeže byla spáchána společným jednáním dvou pachatelů, což obecně činí pohrůžku bezprostředního násilí naléhavější a tedy trestný čin závažnější než v případě, kdy je spáchán jedním pachatelem. V této souvislosti je třeba poznamenat, že institut zvlášť nebezpečné recidivy má být prostředkem postihu pachatelů, jež se po předchozím potrestání dopustí trestného činu, který je ve své konkrétní podobě spíše závažnější než dřívější trestný čin, nebo který je z tohoto hlediska s dřívějším trestným činem alespoň srovnatelný. V dané věci se však obviněný dopustil posuzovaného trestného činu loupeže v podobě, která ho charakterizuje jako méně závažný, než byl dřívější zvlášť závažný úmyslný trestný čin. Výsledek tohoto porovnání je tak dalším důvodem, který brání závěru, že byla splněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy.

Pokud jde o další hlediska pro posouzení materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy uvedená ve výše specifikovaném nálezu Ústavního soudu, dovolací soud dále poznamenává, že tato materiální stránka nebyla naplněna rovněž s ohledem na okolnosti, jež ve svém mimořádném opravném prostředku uvedl sám obviněný, a to, že se dřívějšího trestného činu loupeže dopustil jako mladistvý (v 17 letech), a nyní posuzovaného stejného trestného činu ve věku blízském věku mladistvých, a to ve svých 19 letech.

S ohledem na shora uvedené se dovolací soud nemohl ztotožnit se závěrem soudů nižších stupňů, že obviněný J. L. spáchal posuzovaný trestný čin loupeže jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák., neboť nebyla splněna materiální podmínka zvlášť nebezpečné recidivy. Nejvyšší soud nemínil bagatelizovat trestný čin loupeže, jimž byl obviněný uznán vinným, nicméně musí konstatovat evidentní nepoměr mezi skutkovou podobou tohoto trestného činu na straně jedné a uloženým trestem, jehož výměra překročila meze přiměřenosti v důsledku mechanicky použité aplikace institutu zvlášť nebezpečné recidivy, na straně druhé. Přitom účelem tohoto institutu je být prostředkem postihu pachatelů zvlášť závažných úmyslných trestných činů zásadně v případech, v nichž k adekvátnímu postihu nestačí trestní sazba uvedená v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona. Uváží-li se posuzovaný případ z tohoto hlediska, je jasné, že rozpětí trestní sazby v § 234 odst. 1 tr. zák., které činí dvě léta až deset let odnětí svobody, je dostatečné k tomu, aby obviněnému byl vzhledem ke konkrétní skutkové podobě posuzovaného trestného činu (resp. posuzovaných trestných činů) uložen přiměřený trest, to znamená takový trest, který odpovídá kritériím stanoveným v § 31 odst. 1 tr. zák. a který je způsobilý splnit účel trestu vymezený v § 23 odst. 1 tr. zák.

Z toho, co bylo uvedeno v předchozích částech odůvodnění tohoto usnesení, je zřejmé, že výrok o vině obviněného trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. je vadný, pokud byl obviněný tímto trestným činem uznán vinným jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák. V tomto ohledu spočívá jak napadené usnesení soudu druhého stupně, tak předcházející rozsudek soudu stupně prvního na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v důsledku čehož rozhodnutí soudů nižších stupňů obstát ani pokud jde o výrok o trestu, který byl obviněnému za předmětný trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a za sbíhající se trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. c), d) tr. zák. uložen. Proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.

Při novém rozhodování je Obvodní soud pro Prahu 4 vázán právním názorem, který vyslovil v tomto usnesení Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)